

Recenzní posudek na kolektivní monografii
„Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?“

Posuzovaná monografie je rozdělena do třech částí. První část se zabývá pracovněprávními aspekty sdílené ekonomiky a obsahuje celkem deset statí. Druhá část monografie se zabývá daňovými a finančními aspekty sdílené ekonomiky a obsahuje celkem sedm statí. Konečně třetí část monografie se zabývá dalšími souvisejícími aspekty sdílené ekonomiky a je v ní obsaženo celkem jedenáct statí.

První část monografie zabývající se pracovněprávními aspekty vychází nejprve z obecných tezí dané problematiky, tj. zejména vymezení pojmu „sdílená ekonomika“ ve vazbě na závislou práci. Tato část především představuje rozbor sdílené práce v jejích jednotlivých formách od obecného, až po konkrétní příklady, a to např. postavení řidičů Uberu. Autoři jednotlivých statí se snaží dospět k závěru, zda v případě sdílené ekonomiky v některých jejích aspektech se jedná o závislou práci či nikoliv. Zvláště cenné jsou úvahy z hlediska *de lege ferenda*, možné potřeby regulace těchto forem ekonomiky z pohledu současné právní úpravy. Zejména se autoři zabývají případnou nutností ochrany poskytovatelů ve sdílené ekonomice, resp. zda by neměli mít alespoň částečně stejnou ochranu jako zaměstnanci.

Druhá část monografie se zabývá daňovými a finančními aspekty sdílené ekonomiky. Jednotlivé statě opět vycházejí z obecných pojmů a vymezení sdílené ekonomiky až po konkrétní případy právních řešení. Většina příspěvků se zabývá především daňovými aspekty, včetně případné vynutitelnosti daňových povinností s ohledem na skutečnost, že řada zprostředkovatelů tzv. platform nejsou daňovými rezidenty v České republice. Část příspěvků se rovněž zabývá vazbou na sociální a zdravotní pojištění a dále místními poplatky.

Třetí část monografie se zabývá dalšími souvisejícími aspekty sdílené ekonomiky. V této části jsou zajímavé pohledy jednak z hlediska správního práva. Autoři se zabývají otázkou regulace a oprávnění k hospodářské činnosti ve vazbě na jednotlivé formy sdílené ekonomiky, resp. úvahami zda sdílené ekonomiky nejsou nástrojem k obcházení regulace. V této části najdeme i úvahy na téma morálně-filozofická východiska sdílené ekonomiky. Velmi podnětné jsou i úvahy o tom, jaká je vlastně právní forma zprostředkovatelů, tzv. platform. V této části nechybí ani konkrétní rozbor týkající se např. Uber, Airbnb, Zonky a další. Velice zajímavá je taky otázka ochrany soukromí a osobních údajů ve sdílené ekonomice.

Celkově mohu konstatovat, že předložená monografie je dle mého názoru zcela mimořádný počín, který se zaměřuje na nové formy podnikání, které se vymykají tradičním formám. Této monografii nechybí ani vazba na zahraniční zkušenosti. Za zvlášť cenné považují, že kolektivní monografie je komplexním pohledem na danou problematiku z hlediska všech v úvahu připadajících odvětví práva, a to zejména práva finančního, pracovního, správního, i sociálního zabezpečení.

Monografie ukazuje současné limity právního řádu, a to nejen v České republice, ale i v dalších zemích, a to zejména v Evropské Unii. Potvrzuje známou pravdu, že právo vždy zaostává za životem a v daném případě za ekonomikou. Podle mého názoru svou komplexností a pohledem všech zmíněných odvětví se jedná o jedinečnou publikaci, která nemá v České republice obdoby a je z mého pohledu unikátní i z pohledu dalších zemí. Z hlediska dalších legislativních řešení jsou velmi přínosné a podnětné úvahy autorů o vhodnosti či nevhodnosti budoucí regulace těchto nových forem podnikání. Lze souhlasit se závěry většiny autorů, že určité regulace bude v nedaleké budoucnosti potřeba (pokud spíše už tato potřeba nenastala). Na druhou stranu tato regulace by měla být promyšlená a uvážlivá i z hlediska dalšího rozvoje těchto forem. Problém ovšem je, jak je z monografie zřetelně patrné, že pod pojmem sdílené ekonomiky se vejde celá řada hospodářských aktivit, které jsou vždy různorodé, a nejedná se zdaleka ve všech případech o podnikání.

Závěrem mohu konstatovat, že monografie bude dle mého názoru velmi cenným zdrojem poznání a obohacením jak pro aplikační, tak i pro legislativní praxi. Z tohoto důvodu jednoznačně doporučuji k publikaci.

V Praze dne 25. září 2017

prof. JUDr. Miroslav Bělina